

Ályktun um velferðarmál samþykkt á landsfundum LEB 2021

Inngangur

Landssamband eldri borgara hefur unnið öflugt starf við að kynna og vekja athygli stjórnvalda á stöðu eldra fólks. Við viljum útrýma aldursfordómum og aldurstakmörkunum. Okkar krafa er að allir sem komnir eru á efri ár hafi jafnan aðgang að félags- og heilbrigðisþjónustu, óháð efnahag og hvar þeir búa.

Landsfundurinn krefst þess að við eldra fólk sé talað af virðingu og að ekki sé talað niður til þessa sístækkandi hóps, en viðurkennt að eldra fólk eru dýrmætur hluti samfélagsins og eiga það skilið að skoðanir þeirra séu virtar.

Hjúkrunarheimili og heimahjúkrun

Talsvert hefur áunnist í byggingu hjúkrunarheimila, sérstaklega á höfuðborgarsvæðinu. Það er fagnaðarefni, en betur má ef duga skal og leggur Landsfundurinn mikla áherslu á nauðsyn áframhaldandi uppbyggingu hjúkrunarheimila. Enn er langt í land og bendum við á, í því efni, vanda sjúkrahúsanna við að útskrifa eldri sjúklinga. Skipulegt samráð og samvinna þarf að vera á milli ríkis og sveitarfélaga um alla þjónustu sem snýr að eldra fólk. Bent er á að mjög margt eldra fólk er bundið yfir veikum maka, og mikil þörf er á auknum stuðningi við þann viðkvæma hóp. Brýnt er að styrkja og auka dagþjálfun með möguleika á sveigjanlegum tímasetningum.

Brýnt er að samþætta hjúkrunar- og heimaþjónustu um land allt, ekki síst með teymisvinnu, af því er augljós hagræðing, ekki síst fyrir notandann.

Skortur á kvöld- og helgarþjónustu er víða um land en slík þjónusta ásamt auknu framboði að dagþjálfun er lykillinn að því að fólk geti búið lengur heima. Ekki má heldur gleyma mikilvægi geðverndar, iðjuþjálfunar og tannverndar á hjúkrunarheimilum sem víða er ábótavant.

Einnig er mikilvægt að endurskoða greiðslufyrirkomulag hjúkrunarheimila, hraðað verði uppbyggingu nýrra heimila en jafnframt verði boðið upp á fjölbreyttari lausnir fyrir eldra fólk.

Velferðartækni

Það er opinber stefna að það eigi að gera eldra fólk sem vill og getur, kleift að búa heima sem lengst. Samspil iðju, manneskju og umhverfis skiptir miklu máli fyrir lífsgæði, heilsu og þáttöku. Gott aðgengi að hjálpartækjum og aðlögun umhverfis er nauðsynleg þannig að fólk geti lifað sem best án hindrana. Landsfundurinn vill að stjórnvöld tryggi að efnahagur komi ekki í veg fyrir að fólk geti nýtt sér þessi tæki, og minnr sérstaklega á gleraugu og heyrnartæki.

LEB hefur gert það að sínu forgangsmáli að auka þekkingu eldra fólks á nýrri tækni m.a. með útgáfu bæklinga og félögin hafa staðið fyrir námskeiðum af myndarskap. Í ljós hefur komið að margt eldra fólk vill gjarnan fá skjálheimsóknir og möguleika á fjarlækningum.

Búsetumál

Landsfundurinn vill leggja áherslu á að auka fjölbreytni í búsetu. Minnum þar á þjónustuíbúðir og sambýli. Einnig öryggisíbúðir, sem eru nokkuð dýr kostur en nýtist vel fyrir þá sem ráð hafa á. Brýnt er að þær íbúðir sem eru sérstaklega ætlaðar eldra fólk séu hannaðar þannig að þær séu öruggar og henti fólk með skerta færni.

Geðheilbrigðismál

Geðheilsa aldara er málaflökkur sem hefur ekki verið sinnt nægjanlega og hefur verið bent á að lengi hefur staðið til að opna sérstaka geðdeild eldra fólks.

Landsfundurinn hvetur stjórnvöld til að undirbúa og stofna öldrunargeðdeild nú þegar. Sérstök geðverndarteymi eru komin nokkuð víða og er það vel, en brýnt er að til verði geðheilsuteymi sérstaklega fyrir aldraða. Heilsugæslan er fyrsti viðkomustaður fólks sem glímir við einmanaleika, þunglyndi og kvíða. Heilsugæslulæknar hafa þjálfun í slíkri meðferð. Við fögnum aðgerðaráætlun í málefnum fólks með heilabilun og vonum að hún sé komin til framkvæmda um land allt.

Aldrei ofbeldi

Ríkislögreglustjóri hefur látið útbúa skýrslu um ofbeldi gagnvart öldruðum. Samkvæmt henni er ljóst að eldra fólk verður fyrir ofbeldi, bæði af hendi starfsmanna stofnana, aðstandanda eða fjárhaldsmanna. Ofbeldi getur verið andlegt líkamlegt eða fjárhagslegt. Starfshópurinn sem vann að skýrslunni vill fá LEB til samstarfs um áframhaldandi vinnu við þennan málaflokk. Einelti viðgengst því miður á heimilum (t.d. hjúkrunarheimilum) fyrir eldra fólk. Mikilvægt er að starfsfólk sé meðvitað um vandann og kunni að taka á honum.

Skiljum engan útundan

Aldraðir innflytjendur eiga á hættu að einangrast. LEB hefur hafið samstarf við Rauða krossinn um átaksverkefni til að rjúfa einangrunina. Fagna ber því að baráttumál LEB um að fólk með skerta búsetu öðlist rétt til bóta frá TR, hefur náð fram að ganga.

Einmanaleiki

LEB hefur lagt áherslu að vinna með fagaðilum gegn einmanaleika en hann getur leitt til kvíða og þunglyndis. Ráðstefna LEB í samvinnu við Heilbrigðisráðuneytið um einmanaleika síðastliðið haust var mikilvægt innlegg í þá umræðu.

Heilsuefling

Miklar framfarir hafa orðið í heilsueflingu eldra fólks og hafa sveitarfélög víða tekið við sér og styrkt slíka starfsemi. Hreyfing og heilsuefling vinna gegn ótímabærri öldrun og einmanaleika. Við hvetjum sveitarfélögin til að efla þetta starf sem nú þegar er hafið. Nú eftir meira en árs kyrrsetu margra, er það aldrei meira áriðandi. Við fögnum nýútkominni skýrslu starfshóps um heilsueflingu eldra fólks á vegum heilbrigðisráðuneytisins. Þar birtist framtíðarsýn í málaflokknum til ársins 2030 og fylgir aðgerðaráætlun skýrslunni.

Sjálfbóðaliðastarf

Landsfundurinn hvetur til þess að sjálfbóðaliðastarf verði eftt, bæði með Rauða krossinum og á vegum LEB. Sjálfbóðaliðastarf er gefandi, bæði fyrir þann sem veitir og tekur á móti. Samfélagið þarf líka að hvetja til þess að yngra fólk sinni sjálfbóðaliðastörfum með eldra fólk. Auglýsingarherferð til hvatningar sjálfbóðaliðstarfs er þarft verkefni.

Lokaorð

Margt hefur áunnist á síðustu árum. LEB hefur tekist að setja á dagskrá mörg af þeim málum sem mest hafa brunnið á eldra fólk. LEB krefst þess af stjórnvöldum á hverjum tíma, að það verði ekki liðið að aldraðir búi við fátækt og er það brýnasta verkefnið nú, að bæta kjör þessa hóps.